

STEFNUMARKANDI ÁHERSLUR
við eftirlit á fjármálamarkaði
2025-2027

Útgefandi:

Sedlabanki Íslands, Kalkofnsvegi 1, 101 Reykjavík, 569 9600, sedlabanki@sedlabanki.is, www.sedlabanki.is

Febrúar 2025 ISSN 2772-1698, vefrit.

Öllum er frjálst að nota efni úr *Stefnumarkandi áherslum við eftirlit á fjármálamarkaði 2025-2027* en þess er óskað að getið sé heimildar.

Efnisyfirlit

1	Inngangur	4
2	Stefnumarkandi áherslur	5
	Viðnámspróttur eftirlitsskyldra aðila	6
	Net- og upplýsingatækniöryggi	7
	Aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka	8
	Ábyrgir viðskiptahættir	9
	Stjórnarhættir	10
	Loftslagsáhætta og upplýsingagjöf um sjálfbærniþætti	11

1

Inngangur

Eitt meginhlutverk Seðlabanka Íslands er að stuðla að traustri og öruggri fjármálastarfsemi. Seðlabankinn hefur eftirlit með starfsemi eftirlitsskyldra aðila og fylgist með því að hún sé í samræmi við lög og stjórnvaldsfyrirmæli og heilbrigða og eðlilega viðskiptahætti, sbr. lög nr. 87/1998, um opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Meðal markmiða eftirlits með fjármálastarfsemi er að draga úr líkum á að starfsemi eftirlitsskyldra aðila leiði til tjóns fyrir almenning og heilbrigður og traustur rekstur er þó vitanlega á ábyrgð stjórnenda viðkomandi aðila.

Regluverk á fjármálamarkaði hefur tekið miklum breytingum undanfarin ár, en nýrri löggjöf hafa fylgt nýjar kröfur til eftirlitsskyldra aðila og samhliða hafa fjármálaeftirlitinu verið falin aukin verkefni. Einn liður í því að innleiða þessar breytingar á löggjöfinni er að fræða og upplýsa aðila á fjármálamarkaði um þær og hyggst fjármálaeftirlitið á næstu misserum efla enn frekar upplýsingagjöf og fræðslu. Á það sérstaklega við um viðamiklar reglugerðir og tilskipanir Evrópusambandsins sem fyrirhugað er að festa í lög hér á landi og mun fræðslan taka mið af efni þeirra sem og framkvæmd eftirlits á grundvelli þeirra. Þeim eftirlitstækjum sem fjármálaeftirlitið notast við í eftirliti sínu hefur fjölgað og við val á þeim er litið til áhættuþátta, hvaða atriði eru til skoðunar og hvort um nýjar kröfur er að ræða. Loks er fjármálaeftirlitið sífellt að leita leiða til að auka skilvirkni við úrvinnslu þeirra verkefna sem því eru falin í lögum og hafa skref verið tekin í þá átt með notkun tæknilausna.

2

Stefnumarkandi áherslur

Stefnumarkandi áherslur við eftirlit á fjármálamarkaði sem hér eru birtar taka til starfsáranna 2025 til 2027 og leitast fjármálaeftirlitið við, með birtingu þeirra, að upplýsa fjármálamarkaðinn um hvar eftirlitið muni beita sér öðru fremur á næstu misserum. Fjármálaeftirlitið mun endurskoða áherslurnar árlega með það að markmiði að veita haghöfum sem besta innsýn í starfsemi fjármálaeftirlitsins og eftirlitsáætlanir næstu árin og gefa þannig aðilum á fjármálamarkaði tækifæri til að bregðast við í sinni starfsemi.

Hinar stefnumarkandi áherslur taka meðal annars mið af lögum og reglum sem um starfsemi Seðlabankans gilda á sviði fjármálaeftirlits og [stefnu](#) Seðlabankans í fjármálaeftirliti. Jafnframt var við móttun áherslnanna litið til áherslna í starfsemi evrópsku eftirlitsstofnananna þriggja, þ.e. Evrópsku bankaeftirlitsstofnunarinnar (EBA), Evrópsku verðbréfamarkaðseftirlitsstofnunarinnar (ESMA) og Evrópsku váttrygginga- og lífeyrissjóðaeftirlitsstofnunarinnar (EIOPA), auk niðurstöðu áhættumats Seðlabankans er varðar fjármálamarkað, sem og hitakorta og áhættumats áður nefndra erlendra eftirlitsstofnana. Áherslurnar ná til alls fjármálamarkaðarins þó svo að stakir áherslupættir eigi misjafnlega mikið við um þá markaði sem eftirlit er haft með. Fjármálaeftirlitið birtir einnig árlegar áherslur og forgangsmál við eftirlit sem styðjast við hinar stefnumarkandi áherslur.

Með stefnumarkandi áherslum vegna starfsáranna 2022 til 2024 beindi fjármálaeftirlitið spjótum sínum að net- og upplýsingatækniöryggi, aðgerðum gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka, áherslu á viðskiptavininn og sjálfbærum fjármálum.

Stefnumarkandi áherslur í fjármálaeftirliti 2025 til 2027 eru nú sex talsins. Þar af halda fjórar eldri áherslur sem hér hafa verið nefndar gildi sínu í megindráttum, en stjórnarhættir og viðnámsþróttur eftirlitsskyldra aðila eru nýjar áherslur.

Líkt og vikið er að hér að framan áformar fjármálaeftirlitið að endurskoða hinar stefnumarkandi áherslur árlega. Fjármálaeftirlitið mun hverju sinni horfa til þriggja ára í senn, og geta haghafar á borð við eftirlitsskylda aðila og önnur stjórnvöld þannig betur áttað sig á því hverjar áherslur munu verða við framkvæmd eftirlits. Stefnumarkandi áherslur draga þó ekki úr vægi hins reglubundna eftirlits og kunna önnur eftirlitsverkefni að leiða til þess að áhersla eftirlitsins beinist einnig í aðrar áttir.

Viðnámsþróttur eftirlitsskyldra aðila

Ástæða er fyrir fjármálaeftirlitið að hafa eftirlit með eignagæðum í ljósi hagsveiflunnar en líkt og kunnugt er hefur vaxtastig hérlendis og í helstu viðskiptalöndum verið hátt um allnokkurt skeið, samhliða mikilli verðbólgu auk þess sem náttúruhamfarir hafa haft sín áhrif hérlendis. Virðisrýrnunarsjóðir þurfa því að vera nægjanlegir og eftirlitsskyldir aðilar að hafa áætlanir og ferla til að takast á við óvænta atburði sem hafa áhrif til skamms tíma. Samhljómur er milli þessa áhersluþáttar og rekstrarsamfellu upplýsingatæknikerfa og má í því samhengi nefna samvinnu eftirlitsaðila á evrópska efnahagssvæðinu, einkum á sviði netöryggisáhættu. Jafnframt geta skyndilegar breytingar sem geta stafað frá hnattrænni stjórnmalalegri áhættu (e. geopolitical risks) endurspeglast á ýmsan hátt, svo sem í aukinni útlánaáhættu, verðleiðréttingu á mörkuðum, verðlagningu á váttryggingamörkuðum og rekstraráhættu.

- Áhrif viðvarandi mikillar verðbólgu og hárra vaxta á eignagæði
- Áhrif af náttúruhamförum og hnattrænni stjórnmalalegri áhættu á rekstrarsamfellu

Net- og upplýsingatækniöryggi

Net- og upplýsingatækniáhætta verður áfram áherslumál hjá fjármálaeftirlitinu, en nokkuð hefur verið um netárásir og rekstrartruflanir á fjármálamörkuðum síðustu misseri. Unnið er að heildstæðri löggjöf á þessu sviði og er meðal annars gert ráð fyrir að reglugerð um stafrænan viðnámsprótt (DORA) verði innleidd í íslenska löggjöf á árinu 2025. Með löggjöfinni eru gerðar kröfur til flestallra aðila á fjármálamarkaði sem beinast að því að byggja upp viðnámsprótt í tengslum við notkun á net- og upplýsingatækni og draga þar með úr áhættu samfara þessum þáttum. Mikilvægt er að aðilar á fjármálamarkaði séu með viðunandi viðbragðsáætlanir og áætlanir um hvernig tryggja má rekstrarsamfellu, og mun fjármálaeftirlitið leggja áherslu á þessa þætti viðnámspróttar.

Greiðsluþjónusta er verulega háð notkun á net- og upplýsingatækni og ekki síst getu minni aðila til að bjóða upp á samkeppnisaukandi þjónustur sem eru byggðar á nýjungum í upplýsingatækni. Fjármálaeftirlitið leggur áherslu á að ekki séu til staðar hindranir sem geta gert samkeppnisaðilum erfitt fyrir að koma inn á þann markað.

Fjármálaeftirlitið leggur áherslu á viðbrögð við útvistunar- og samþjöppunaráhættu, en áhættan getur meðal annars orðið til við það að mikilvægar þjónustur aðila á fjármálamarkaði eru hýstar utan landsteinanna og/eða hjá einum og sama þjónustuaðilanum. Þá fylgir ákveðin áhætta tengd breytingastjórnun því þegar nýr hugbúnaður er tekinn í notkun eða eldri hugbúnaði viðhaldið.

Ýmis sóknarfæri felast í notkun gervigreindar fyrir neytendur og aðila á fjármálamarkaði og viðskiptavinum þeirra. Notkun tækninnar kann þó að skapa nýjar áskoranir sem aðilar á fjármálamarkaði og fjármálaeftirlitið þurfa að takast á við. Evrópusambandið hefur sett reglugerð um notkun á þessari tækni sem viðbúið er að verði innleidd í íslensk lög á næstu misserum.

- Stafrænn viðnámspróttur
- Landfræðileg áhætta / samþjöppunaráhætta
- Fjártækni
- Gervigreind

Aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka

Tilkynningarskyldir aðilar, samkvæmt lögum um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, sem starfa á fjármálamarkaði lúta eftirliti fjármálaeftirlits Seðlabankans. Rík áhersla hefur verið lögð á aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka í starfi fjármálaeftirlitsins á liðnum árum og hefur málaflokkurinn verið ein af stefnumarkandi áherslum í fjármálaeftirliti frá árinu 2022. Fram undan er innleiðing á regluverki Evrópusambandsins sem breytir núverandi löggjöf í málaflokknum en breytingarnar fela m.a. í sér að ný evrópsk eftirlitsstofnun með aðgerðum gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka, Anti-Money Laundering Authority (AMLA) tók til starfa á síðasta ári. Þá mun Financial Action Task Force (FATF), alþjóðlegur fjármálaaðgerðahópur ríkja um aðgerðir gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka hefja vinnu á árinu 2025 við úttekt á aðgerðum Íslands gegn peningaþvætti og fjármögnun hryðjuverka og geryðingarvopna.

Niðurstöður athugana fjármálaeftirlitsins á fylgni við löggjöf um aðgerðir gegn peningaþvætti sýna að þörf er á að viðhalda áherslu á málaflokkinn. Í því ljósi mun fjármálaeftirlitið auk áhættumiðaðs eftirlits leggja aukna áherslu á fræðslu gagnvart fjármálamarkaðnum. Þá verða samskipti við stjórnarmenn og æðstu stjórnendur um mikilvægi málaflokksins aukin frekar.

Í ljósi breytinga á alþjóðlegu pólitísku landslagi og fjölgun alþjóðlegra þvingunar- aðgerða verður lögð áhersla á eftirlit með ráðstöfunum tilkynningarskyldra aðila í tengslum við eftirlit með aðilum á þvingunarlistum. Enn fremur verður lögð frekari áhersla á aðgerðir gegn fjármögnun hryðjuverka og geryðingarvopna.

- Fræðsla til tilkynningarskyldra aðila
- Samskipti við stjórnarmenn og æðstu stjórnendur
- Eftirlit með ráðstöfunum í tengslum við eftirlit með aðilum á þvingunarlistum
- Aðgerðir í tengslum við fjármögnun hryðjuverka og geryðingarvopna

Ábyrgir viðskiptahættir

Á árunum 2022 til 2024 beindi fjármálaeftirlitið sjónum sínum að viðskiptavininum, nánar til tekið var meðal annars lögð áhersla á fjárfestavernd og að aðilar á fjármálamarkaði fylgdu þeim reglum sem til staðar voru til verndar neytendum og almennum fjárfestum. Ábyrgir viðskiptahættir, með sérstakri áherslu á fjárfesta- og neytendavernd, verða áhersluatriði næstu árin í fjármálaeftirliti. Ráðstafanir vegna hagsmunaárekstra þurfa að vera viðeigandi, svo sem varðandi greiningu hugsanlegra hagsmunaárekstra og ráðstafanir til þess að koma í veg fyrir þá. Þegar hagsmunaárekstrum verður ekki afstýrt er nauðsynlegt að upplýsa fjárfesta og neytendur um eðli og ástæðu hagsmunaárekstranna, áður en fjárfestingarþjónusta er veitt. Upplýsingagjöf til fjárfesta og neytenda þarf jafnframt að vera fullnægjandi sem og öflun upplýsinga frá fjárfestum og neytendum í því skyni að framfylgja kröfum, s.s. um þarfa-greiningu, mat á tilhlýðileika og hæfi afurða og þjónustu. Þá þurfa aðilar að fylgja vörusamþykktarferli í hvívetna vegna vara og þjónustu sem boðnar eru neytendum og fjárfestum, þar með talið hvað varðar skilgreiningu markhópa og að sala og markaðssetning sé í samræmi við dreifingarstefnu viðkomandi vöru eða þjónustu.

- Viðeigandi ráðstafanir vegna hagsmunaárekstra
- Upplýsingagjöf til fjárfesta og neytenda
- Vörusamþykktarferli fyrir vörur og þjónustu sem boðnar eru neytendum og fjárfestum

Stjórnarhættir

Stjórnarhættir eru mikilvægur þáttur í starfsemi eftirlitsskyldra aðila. Í ljósi þeirrar samþjöppunar sem hefur orðið á fjármálamarkaði, til að mynda með samstæðum sem samanstanda m.a. af fjármálafyrirtækjum og váttryggingafélögum, verða til nýjar áskoranir í eftirliti. Í því samhengi er mikilvægt að huga að sjálfstæði stjórnar félaga innan samstæðu. Fyrirhugað er að leggja aukna áherslu á mat eftirlitskyldra aðila á hæfi stjórnarmanna og stjórnenda og að tekið sé tillit til samsetningar stjórnar við val á meðlimum stjórnar. Hlutverk og ábyrgð stjórnar og framkvæmdastjórnar í tengslum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka verður sérstakur áhersluþáttur í eftirliti með stjórnarháttum. Net- og upplýsingatækniáhætta hefur verið mikilvægur þáttur eftirlits undanfarin misseri og með innleiðingu reglugerðar um stafrænan rekstrarlegan viðnámsþrótt fyrir fjármálageirann (DORA) eru gerðar auknar kröfur til stjórnar hvað varðar þekkingu á þessum áhættuþætti og eftirlit með honum.

- Stjórnarhættir í samstæðu
- Mat á hæfi og samsetning stjórnar
- Hlutverk og ábyrgð stjórnar í tengslum við aðgerðir gegn peningabætti og fjármögnun hryðjuverka
- Stjórnarhættir og eftirlit stjórnar og stjórnenda með net- og upplýsingatækniáhættu, þar með talið stafrænum viðnámsþrótti

Loftslagsáhætta og upplýsingagjöf um sjálfbærniþætti

Loftslagsáhætta og upplýsingagjöf um sjálfbærniþætti verða áfram áherslupættir í fjármálaeftirliti. Tryggja þarf fullnægjandi þekkingu eftirlitsskyldra aðila á undirþáttum sjálfbærni-áhættu, einkum loftslagsáhættu, á sama hátt og þekking á öðrum áhættuþáttum er tryggð. Áhættustýringadeildir eftirlitsskyldra aðila þurfa að hafa yfirsýn yfir áhættuþætti tengda sjálfbærni og stýra þeim á viðeigandi hátt. Upplýsingagjöf, svo sem í markaðsefni, þarf að innihalda réttar upplýsingar svo viðskiptavinir geti meðal annars valið sér fjármálaafurðir í samræmi við eigin sjálfbærnióskir.

- Fullnægjandi þekking á undirþáttum sjálfbærniáhættu tryggð
- Áhættustýring hafi yfirsýn yfir áhættuþætti sjálfbærniáhættu sem snúa að rekstri aðilans og stýri þeim á viðeigandi hátt
- Rétt upplýsingagjöf, m.a. í markaðsefni, þannig að viðskiptavinir geti valið fjármálaafurðir í samræmi við eigin sjálfbærnióskir

